

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

සමාගම් අරමුදලේ 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට අරමුදලේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාශ්‍රවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදල අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අරමුදල අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභූරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව්කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකි තාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අරමුදලේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව,
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අරමුදලේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව අරමුදල ක්‍රියාකර ඇති බව,

- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව, සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිදේර්ශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 20 හි 17 හා 96 වගන්ති ප්‍රකාරව මෘදුකාංග පද්ධති සංවර්ධනය කිරීමේ (e-ROc) පිරිවැය වූ රු.54,962,000 ක් වත්කම් ලෙස හඳුනාගෙන ඵලදායී ජීව කාලය තුළ ක්ෂය කිරීමට කටයුතු කර නොතිබූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.10,067,354 ක් සහ ඉකුත් වර්ෂවල දැරූ රු.16,883,062 ක නඩත්තු සහ උපකාරක සේවා ගාස්තුව වියදම් ලෙස ගිණුම්ගත නොකර කෙරිගෙන යන වැඩ ලෙස දක්වා තිබුණි.	2024 වර්ෂයේ ගිණුම් තුළින් e-Roc පරිගණක පද්ධතිය ප්‍රාග්ධනික කිරීමට කටයුතු කරන ලද බව සහ 2023 වර්ෂයේ අවසන් ගිණුම් තුළින් කෙරිගෙන යන වැඩ ගිණුමේ ඇති e-Roc පරිගණක පද්ධතිය නඩත්තු සහ උපකාරක සේවා වියදම් සම්බන්ධ අරමුදලට ගැලපීමට කටයුතු කිරීමටත් ප්‍රාග්ධනික කල දින සිට ක්ෂය කිරීමටත් සටහන් කර ගත් බව.	පිරිවැය නිවැරදිව ගිණුම්ගත කිරීමටත් ඵලදායී ජීව කාලය තුළ ක්ෂය කිරීමටත් කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට ගිණුම් ගත කළ වටිනාකම රු.71,018,000 ක ආයෝජන පරිණත වීමේදී පිරිවැය වටිනාකම වූ රු.74,998,966 ක් ආයෝජන ගිණුමෙන් ඉවත් කිරීම නිසා රු.3,980,966 කින් ආයෝජන හා පොළී ගිණුම්වල ශේෂය අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට ගිණුම් ගත කළ ආයෝජනයක් පරිණත වීමේදී පිරිවැය වටිනාකමට ආයෝජන ගිණුමෙන් ඉවත් කිරීම නිසා ආයෝජන හා පොළී ගිණුම් වල ශේෂය අඩුවී ඇති බව .	ආයෝජන පරිණත වීමේදී නිවැරදිව ගිණුම් සටහන් තැබිය යුතුය.
(ඇ) ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට ගිණුම් ගත කළ වටිනාකම රු. 9,455,000 ක ඇවර මුදල් ආයෝජන පරිණත වීමේදී පිරිවැය වටිනාකම වූ රු.9,978,750 ක් ආයෝජන ගිණුමෙන් ඉවත් කිරීම නිසා රු.523,750 කින් ආයෝජන හා ගෙවිය යුතු පොළී- ඇවර ගිණුම්වල ශේෂය අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	2024 වර්ෂයේ ගිණුම් තුළින් නිවැරදි කිරීමට සටහන් කර ගත් බව.	-එම-
(ඈ) පරිගණක පද්ධතිය මාසිකව නඩත්තු කිරීමේ සහ උපකාරක සේවා වියදම රු.1,200,000 ක් ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.	-එම-	ගිණුම් වර්ෂයට අදාළ සම්පූර්ණ වියදම නිවැරදිව ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

(ඉ)	ඇවර කරුවන්ගේ තැන්පත් වලින් ඉකුත් වර්ෂයේදී මිලදී ගත් ආයෝජන සඳහා ගෙවිය යුතු පොළිය රු.1,168,849 ක් ආයෝජන ගිණුමට ගිණුම් ගත කිරීමේ වරද නිවැරදි කිරීමේදී එම ප්‍රමාණය ගෙවිය යුතු පොළිය - ඇවර කිරීමේ ගිණුමට ගිණුම් ගත නොකර සමුච්චිත අරමුදලට ගලපා තිබුණි.	2024 වර්ෂයේ අවසන් ගිණුම් සකස් කිරීමේදී නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.	ලැබෙන නිවැරදිව කළ යුතුය.
(ඊ)	පරිගණක මෘදුකාංග පද්ධතියට ඇතුළත් කිරීම සඳහා දත්ත පරිලෝකනය කිරීමට දැරූ රු.81,291,355 කින් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඉපයීමේ හැකියාවක් පවතින බැවින් අස්පාභ්‍ය වත්කමක් ලෙස ගිණුම්ගත කරනු වෙනුවට වියදමක් ලෙස ඉකුත් වර්ෂයේදී ලියා හැර තිබුණි.	වත්කමක් ලෙස හඳුනාගැනීමට ප්‍රමාණවත් සාධක නොමැතිවීම හේතුවෙන් ඉකුත් වර්ෂයේ දී වියදමක් ලෙස සමුච්චිත අරමුදලින් කපා හරින ලද බව.	අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඉපයීමේ හැකියාවක් පවතින බැවින් එය වත්කමක් ලෙස හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
(උ)	අන්තර්ජාල ආදායම් රැස්කරන (Gateway) බැංකු ගිණුමකට ඉකුත් වර්ෂවලදී ලද තැන්පත් රු.908,212 ක් හා රු.193,953 ක ආපසු ගෙවීම් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	මේ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරියේදී බැංකුව සමඟ රැස්වීමක් කැඳවා අදාළ සියළුම පාර්ශව සමඟ සාකච්ඡාකර නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.	අන්තර්ජාල ආදායම් රැස්කරන තාවකාලික ජංගම ගිණුම හරහා වන තැන්පත් කිරීම් සහ ආපසු ගෙවීම් මාසිකව සැසඳීම් කර නිවැරදි ආදායම ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

1.6 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිදේර්ශය
(අ) 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනත			
(i) 473 වගන්තිය	ලියාපදිංචි කරන ලද සමාගම් පිළිබඳ රෙජිස්ටරයක් පවත්වාගත යුතු වුවත්, රෙජිස්ටරය වෙනුවට පරිගණක පද්ධතියෙන් ලියාපදිංචි සමාගම් ප්‍රමාණය නිවැරදිව හඳුනාගත නොහැකිව පැවතුණි.	මෙය මැනුවල් දත්ත පරිගණක ගත කිරීමේදී සිදු වූ දෝෂයන් බව හඳුනා ගෙන ඇති බව සහ පද්ධතිය දැනටමත් පූර්ණ ලෙස ක්‍රියාකාරීව (Real Time) ඇති බැවින් මෙමගින් දෝෂ නිවැරදි කිරීම ඉතා සුක්ෂ්මව කළ යුතු බැවින් ක්‍රමාණුකූලව දත්ත නිවැරදි කරමින් පවතින බව.	පනත ප්‍රකාරව ලියාපදිංචි කරන ලද සමාගම් පිළිබඳ රෙජිස්ටරයක් පවත්වාගත යුතුය.

(ii) 492 හා 498 වගන්ති

නියැදි පරීක්ෂාවේදී විදේශ සමාගම් 7ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශ ගොනු නොකර වර්ෂ 01 සිට වර්ෂ 11 ක් දක්වා ගතවී තිබුණද පනත ප්‍රකාරව කටයුතු කර නොතිබුණි.

ලියාපදිංචි කර ඇති සෑම විදේශීය සමාගමක්ම තම මූල්‍ය ප්‍රකාශ සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් වෙත භාරදීමේ අවශ්‍යතාවක් නොමැති බව සහ ඒ ඒ රටවල්වල පවත්නා නීතීන්ගේ ස්වභාවය නිසා යම්කිසි විදේශීය සමාගමක් මෙරට විස්තරය අනුව සී/ස පොදු සමාගමක් ලෙස සැලකිය හැකි ද යන්න තීරණය කිරීම දුෂ්කර කරුණක් බව.

විදේශ සමාගම් සම්බන්ධයෙන් පනතේ වගන්ති ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.

(ආ) 2017 නොවැම්බර් 17 සහ 2021 පෙබරවාරි 03 දිනැති පිළිවෙලින් අංක 2045/56 හා 2213/35 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රවල ඇතුළත් නියෝග

ඇමරිකන් ඩොලර් 200,000 ක මුදලක් ආමුඛ ආයෝජන ගිණුමක (AII) තැන්පත් කර එය ආයෝජනයක් ලෙස සමාගමේ පොත්වල සටහන් කර ආයෝජනය සනාථ කිරීමේ සාක්ෂි සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරවයා වෙත එවිය යුතු වුවද ලියාපදිංචි විදේශ සමාගම් 28 ක් එම නියෝග ප්‍රකාරව කටයුතු කර නොතිබුණි.

මෙම අවශ්‍යතාවය පනවා ඇත්තේ දැනට අවලංගු කර ඇති විනිමය පාලන රෙගුලාසියක් යටතේ ශාඛා සමාගමක් (Branch Office) වශයෙන් දක්වා ඇති විදේශීය සමාගම් සම්බන්ධයෙන් පමණක් බව.

ශාඛා සමාගමක් (Branch Office) වශයෙන් දක්වා ඇති විදේශීය සමාගම් සම්බන්ධයෙන් ගැසට් පත්‍රවල ඇතුළත් නියෝග ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය
2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.849,379,158 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු. 581,481,421 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.267,897,737 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල්ගේ ලැබීම් රු. 220,765,165 කින් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පොළී ආදායම රු.74,488,537 කින් වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය
3.1 කළමනාකරණ අකායර්ක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිදේර්ශය
<p>(අ) 2007 වර්ෂයේදී ඊ සර්විසස් ලංකා සමාගම පිහිටුවීමට අදාළව සියයට 35 ක රජයේ ආයතනවල වෙනුවෙන් එම සමාගමේ සාමාන්‍ය කොටස් හා වරණය කොටස් මිලදී ගැනීම වෙනුවෙන් වෙළඳ, අලෙවි සංවර්ධන සමුපකාර හා පාරිභෝගික සේවා අමාත්‍යාංශ ලේකම්ගේ ගිණුමට මාරුකළ රු.90,275,000 ක මුදලක්, ආයෝජන යටතේ දක්වා තිබුණි. එසේ වුවද ආයෝජිත දිනයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා කිසිදු ප්‍රතිලාභයක් ලැබී නොතිබූ අතර, 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට වූ සමාගම් පනතේ 131(1) වගන්තිය අනුව ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ 15 වන ආකෘතියට අනුව අමාත්‍යාංශ ලේකම් නමින් කොටස් හිමිකමක් පෙන්වා නොතිබුණි.</p>	<p>2007.03.09 දිනැති අ.ම.ප. අංක : ටී.එම්.සී.සී/2007/04 මගින් ලබා දුන් අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය පරිදි දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙම මුදල් අදාළ අමාත්‍යාංශය වෙත ගෙවීම් කළ බව. ඒ අනුව දෙපාර්තමේන්තුව අමාත්‍යාංශය වෙත මුදල් ලබා දීම පමණක් සිදු කර ඇති බවත් දෙපාර්තමේන්තුවේ ගිණුම්වල ආයෝජනයක් ලෙස ඇතුළත් වුවද එය අමාත්‍යාංශය වෙත ලබා දුන් ණය මුදලක් ලෙස සැලකීම හා එය අමාත්‍යාංශය විසින් සිදු කරන ලද ආයෝජන ලෙස සැලකීම වඩාත් සුදුසු බව.</p>	<p>කොටස් ආයෝජිත සමාගමේ පැවැත්ම සහ කොටස්වල අයිතිය තහවුරු කර ගත යුතුය.</p>
<p>(ආ) සමාගම් පනතේ 131 (1) හා (2) වගන්ති අනුව වාර්ෂික වාර්තා ගොනුකළ යුතු වුවත් 2023 වර්ෂය වෙනුවෙන් ලියාපදිංචි සමාගම් 129,229 කින් සමාගම් 16,643 ක් පමණක් වාර්ෂික වාර්තා ගොණු කර තිබූ අතර 2007 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කළ යුතු සමාගම් 564,872 ක් පැවති අතර ඉන් සමාගම් 552,344 ක් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද එම විධිවිධානය පැහැර හැර තිබුණි. ඒ අනුව 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට අරමුදලේ මුළු හිඟ ආදායම රු.3,058,678,000 ක් වී තිබුණි.</p>	<p>විගණන විමසුම නිවැරදි වන අතර එම හිඟ ආදායම අයකර ගැනීමට කටයුතු කරන බව.</p>	<p>වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කිරීම උනන්දු කරවීමට, වාර්ෂික වාර්තා ගොනු නොකළ සමාගම් සම්බන්ධයෙන් තෛතික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට සහ හිඟ ආදායම් අයකිරීමට අවශ්‍ය පියවර කඩිනමින් ගත යුතුය.</p>
<p>(ඇ) 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 170 වගන්තිය ප්‍රකාරව පෞද්ගලික නොවන සෑම සමාගමකම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත ලියාපදිංචි කළ යුතු වුවත් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දී එම නියමය</p>	<p>මෙම ගැටළු පිළිබඳව අධ්‍යයන කර e- Roc පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ අංශය විසින් මේ වන විට ගනිමින් පවතී.</p>	<p>ලියාපදිංචි නොකළ සමාගම් ප්‍රමාණය පද්ධතිය තුළින් හඳුනා ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

අනුව කටයුතු කළ සමාගම් පිළිබඳ වාර්තා පවත්නා e -ROC පද්ධතිය තුළින් ලබාගත නොහැකිවී තිබුණි.

3.2 මෙහෙයුම් අකායර්ක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිදේර්ශය
<p>(අ) e-Roc පද්ධතිය සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.</p>			
<p>(i) දෙපාර්තමේන්තුවේ පරිගණක පද්ධතිය සංවර්ධනය කිරීමේ ශීඝ්‍රම ප්‍රකාරව නඩත්තු කිරීමේ දෙවන වසර වන විට දත්ත පද්ධතිය මෙහෙයවීම සම්පූර්ණයෙන්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින්ම කළ යුතු වුවද 2023 දෙසැම්බර් වන විටද පද්ධතිය කළමනාකරණය කිරීම මෘදුකාංග පද්ධතිය සංවර්ධනය කළ ආයතනය විසින්ම සිදුකරමින් පවතින බව නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>දෙපාර්තමේන්තුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ සේවයේ පුරප්පාඩු රැසක් පැවති අතර මේ වන විට ආයතනය තුළ තොරතුරු තාක්ෂණ සේවයේ අධ්‍යක්ෂක වරයෙකු හා සහකාර අධ්‍යක්ෂකවරයෙක් සිටින අතර අනෙකුත් පුරප්පාඩු ද සම්පූර්ණ කර දෙන ලෙස ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කර ඇති බව සහ ප්‍රමාණවත් කාර්යය මණ්ඩලයක් නොමැතිව පද්ධතිය මෙහෙයවීම අපහසු බැවින් ක්‍රමාණුකූලව පියවරෙන් පියවර පද්ධතිය මෙහෙයවීමේ කාර්යය දෙපාර්තමේන්තුව වෙත භාර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් පවතින බව.</p>	<p>දත්ත පද්ධතිය ස්වාධීනව මෙහෙයවීමේ හැකියාව දෙපාර්තමේන්තුව සතු විය යුතුය.</p>	
<p>(ii) වාර්තා ලබාගැනීම වෙනුවෙන් නිර්මාණය වී තිබූ වාර්තා මොඩියුලය (Report Module) තුළින් දෛනික, මාසික, වාර්ෂික ආදායම් වාර්තා, හිඟ ආදායම් පිළිබඳ වාර්තා සහ ආදායම් වර්ගීකරණයක් ලබාගැනීමට නොහැකිව තිබුණි.</p>	<p>දෛනික, මාසික, වාර්ෂික ආදායම් වාර්තා සහ හිඟ ආදායම් පිළිබඳ වාර්තා ලබා ගත හැකි වන පරිදි පද්ධතිය සකස් කර දෙන ලෙස ඉල්ලීමක් සිදු කර ඇති අතර එය මේ වන විට මෘදුකාංග සංවර්ධන ආයතනය වෙත ඉදිරිපත් කර ඇති බව.</p>	<p>සියළු වාර්තා ලබා ගත හැකි පරිදි පරිගණක පද්ධතිය සකස් කර ගත යුතුය.</p>	
<p>(iii) 2021 වර්ෂයේදී උකස් බැඳුම්කර ගොනු පරිලෝකනය (Scanning) කර, සුවිගත කිරීම (Indexing) වෙනුවෙන් එකතුව රු.4,719,120 ක් ගෙවා ඇතත් එම දත්ත e-Roc පද්ධතියට ඇතුළත් (Migrate) කර නොතිබීම නිසා උකස් බැඳුම්කර</p>	<p>මේ සම්බන්ධයෙන් දැනටමත් මෘදුකාංග සංවර්ධන ආයතනය වෙත ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කර ඇති අතර eRoc පද්ධතියේ උපකාරක හා නඩත්තු සේවා සපයන කාල සීමාවේ හඳුනාගන්නා ගැටළු ඒ ඒ අවස්ථාවල නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.</p>	<p>දැරූ වියදමට අදාළ සේවාව ලබා ගෙන පද්ධතිය සංවර්ධනය කළ යුතුය.</p>	

අංශය යටතේ පවතින ආකෘති අංක 11 යටතේ මෙම දත්ත පරිශීලකයාට පරීක්ෂා කිරීමට නොහැකි වීමේ දෝෂය නිවැරදි කර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

(iv) e -Roc පද්ධතියේ දත්තවල ආරක්ෂාව සහ පද්ධති බිඳවැටීමකදී මෙහෙයුම් බාධාවකින් තොරව පවත්වාගෙන යාමට DRS පහසුකම ලබාගෙන නොතිබුණි.

DRS පහසුකම සඳහා වන ප්‍රසම්පාදන කටයුතු අවසන් අදියරේ පවතින බව.

e-Roc පද්ධතිය සඳහා DRS පහසුකම ලබා ගත යුතුය.

(ආ) e-ROC පරිගණක ව්‍යාපෘතියට අදාළ නඩත්තු හා උපකාරක සේවා ගාස්තුව 2022 සැප්තැම්බර් සිට රු.540,971 ක සිට රු.1,281,250 ක් දක්වා වැඩි කිරීමට අදාළ තාක්ෂණ ඇගයීම් කමිටුව සඳහා පත්කළ උපදේශක, සමස්ත පද්ධතිය අධ්‍යයනයකින් තොරව මෙම ගාස්තු වැඩිකිරීමේ සාධාරණත්වය පිළිබඳව අදහසක් දැක්විය නොහැකි බවත්, පද්ධති විගණනයක් (System Audit) සිදු කර පද්ධති දෝෂ හඳුනාගත යුතු බවත්, මාසික ගෙවීම් විනිවිදභාවයෙන් යුක්තව සිදු කිරීමට මාසික ගෙවීම් සැලැස්මක් ගිවිසුමට ඇතුළත් කළ යුතු බවටත් කර තිබූ නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.

උපදේශක, කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ පරිගණක අංශයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කාර්යාලාර්ය විසින් පෙන්වා දෙන ලද කරුණු ගිවිසුමට ඇතුළත් කර ගිවිසුම්ගත වී ඇති බව.

අදාළ නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

(ඇ) e-ROC ව්‍යාපෘතිය වෙනුවෙන් 2018 වර්ෂයේ මිලදීගත් රු.2,088,220 ක වටිනාකමකින් යුතු 10KAV වර්ගයේ Online UPS ඒකක (unit) 04 ක් සහ බැටරි 60 ක් උපයෝජනයකින් තොරව වසර 05 ක කාලයක සිට ගබඩාවේ නිෂ්ක්‍රීයව පැවතුණි

කොවිඩ් වසංගත තත්ත්වය හමුවේ භාවිතා කිරීම ප්‍රමාද වූ බව සහ දෙපාර්තමේන්තුව වෙතත් ස්ථානයකට රැගෙන යායුතු බව ප්‍රකාශ කර තිබූ බැවින් මෙම උපකරණ ස්ථාපිත කිරීමට කටයුතු කර නොමැති බව ද මේ වන විට මේ සඳහා අධික කාලයක් ගත වී ඇති බැවින් විශේෂ කමිටුවක් පත් කර භාවිතා කිරීමට සුදුසු ද නැතිනම් විකිණීම කළ යුතු ද යන්න තීරණය කරනු ලබන බව.

වත්කම් ඵලදායී ලෙස උපයෝජන කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.